

Суспільний устрій Русі у IX - X ст.

Урок історії в 7 класі

Кравчук В.М., учитель історії Рівненської
загальноосвітньої школи I-III ст.№27
Рівненської міської ради

Тема. Суспільний устрій Русі у IX - X ст.

Мета: 1. Сформувати знання учнів про суспільне та господарське життя Русі у IX – X ст.

2. Розвивати в учнів уміння і навички роботи в групах, самостійної роботи з підручником, роздатковим матеріалом, відеоматеріалами, складання схем, розвивати вміння аналізувати історичні факти й події, оцінювати їх знання, робити висновки.

3. Сприяти виховуванню інтересу до історичного минулого наших предків, шанобливого ставлення до історичних пам'яток.

Тип уроку: комбінований.

Обладнання: О.В. Гісем, О.О. Мартинюк. Історія України: підручник для 7класу загальноосвітніх навчальних закладів. - Х.: „Ранок”, 2015.; Гісем О. В. Мартинюк О. О., Трухан О. Ф. Історія України. Наочний довідник. 7-9 кл. – К.: „Веста”, 2006.; проект „Історія України” ч. I, серія 17 „Руське військо”, серія 18 „Торгівля в Київській Русі”, серія 19, „ Ремесла в Київській Русі”.

Основні поняття: верства (суспільний стан), дорадчий орган, бояри, дитинець.

Хід уроку.

I. Мотивація навчальної діяльності .

1. З'ясування емоційної готовності.

2. Актуалізація опорних знань учнів.

Історичний диктант.

I варіант.

1. Княгиня Ольга здійснила візит до Константинополя

2. Святослав Ігорович став князем року.
3. На північному Кавказі Святослав воював з...
4. Слова: „Хочу жити в..... на Дунаї, бо то є середина моєї землі” Святослав сказав про місто.....
5. Реформа – це.....
6. Перший Дунайський (Балканський) похід завершився для русичів..... (чим?)
7. Святослав напередодні другого Дунайського (Балканського) походу здійснив зміни в державному управлінні:.....
8. Битва під Доростолом відбулася....році.
9. Святослав посадив у Новгороді свого сина..... Вкажіть роки князювання.
10. Під час другого Дунайського (Балканського) походу Святослав воював з
11. Князь Святослав загинув(де?).
12. Чи був Святослав, як його мати, християнином
 - а) так; б) ні?

II варіант.

1. Вкажіть роки правління княгині Ольги
2. Яка подія відбулася раніше
 - а) відвідини княгинею Ольгою Константинополя;
 - б) помста Ольги деревлянам за вбивство свого чоловіка?
3. „Чистим запорожцем на київському столі” М. Грушевський називав....
4. Своїх ворогів Святослав перед початком походу попереджував словами.....
5. У 964 р. Святослав розгромив (державу)
6. Святослав звернувся до воїнів із закликом: „Тож не осоромимо землі Руської, а ляжемо кістьми тут, бо ж мертвий сорому не знає” під час битви.....
7. Під час першого Дунайського (Балканського) походу Святослав воював з
8. За правління Святослава на Таманському півострові виникло руське князівство – колонія....
9. Перший Дунайський (Балканський) похід відбувся....
10. Другий Дунайський (Балканський) похід завершився для русичів.....
11. Негайно залишити Болгарію під час першого Дунайського (Балканського) походу Святослава змусило.....

12. На Святослава, коли він повертався додому з другого Дунайського (Балканського) походу, напали

3. Актуалізація суб'єктного досвіду.

На сьогоднішньому уроці ми спробуємо розглянути як ті, хто панував економічно, мав політичну владу і використовував цю владу в своїх інтересах.

4. Проблемне питання.

Як економічне життя пов'язане з суспільно-політичним ?

5. Цілевизначення і планування.

Очікувані результати. Після уроку учні зможуть:

- **учні зможуть:** дати визначення поняттям верстви (стан), дорадчий орган, бояри, дитинець; розповісти про суспільний устрій Русі, заняття населення, описати середньовічне село і місто часів Русі, життя його жителів;
- **учні навчаться:** використовувати дидактичний матеріал для пошуку відповіді на поставлені питання, робити нескладні висновки на основі історичної інформації, порівняння.

6. Оголошення теми, мети, плану уроку.

1. Суспільний устрій Русі у IX – X.
2. Село та життя людей у ньому.
3. Міста і міське життя.

II. Опрацювання навчального матеріалу.

1. Формування знань про суспільний устрій Русі у IX – X ст.

Робота в групах (6 груп).

Робота з роздатковим матеріалом.

(Ієрархічна схема „Організація державної влади Київської Русі”) Гісем О. В., Мартинюк О. О., Трухан О. Ф. Історія України. Наочний довідник – К., 2006, с. 42.

Групи перед початком роботи отримують завдання: розкрийте роль князя (I, II групи), Князівської ради (III, IV групи), Віча (V, VI група) у Русі.

Представлення результатів роботи.

Робота з підручником. Опрацювання нового терміну „верства” з тексту підручника (письмово).

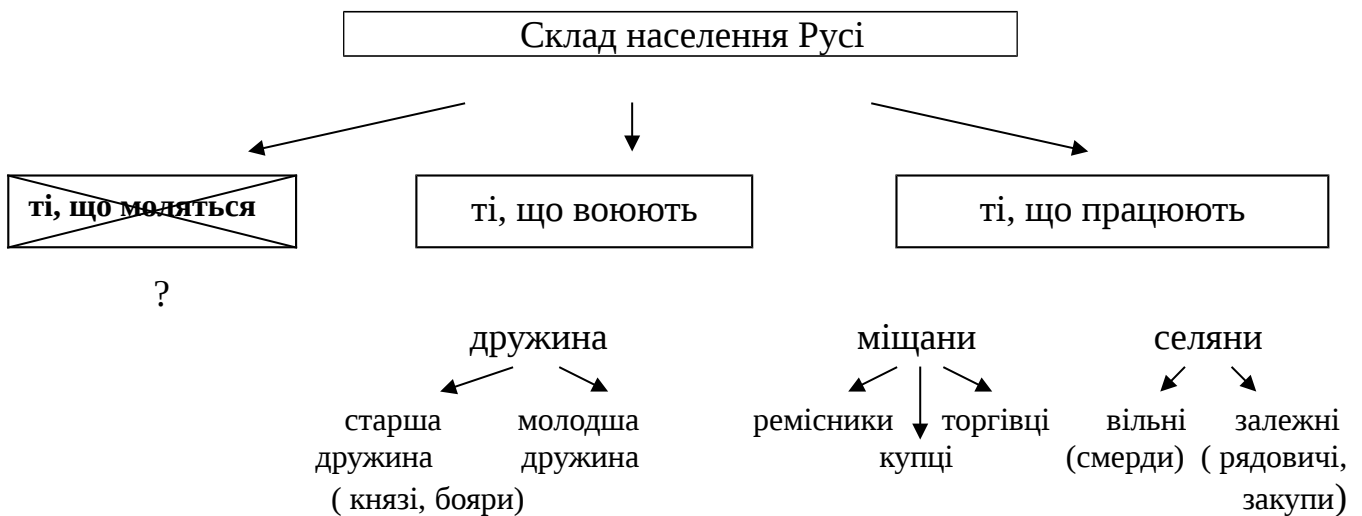
Розповідь вчителя.

Робота з відео із проекту „Історія України” ч.І, серія 17 „Руське військо”.

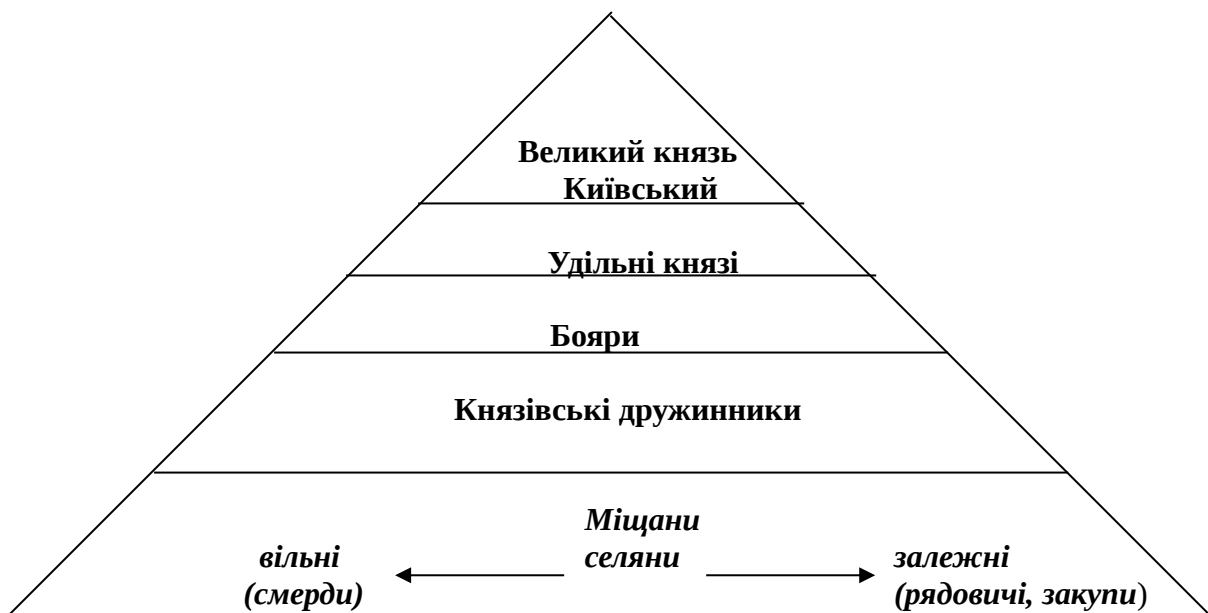
Перед роботою учням ставляться запитання:

- який привілей мала військова дружина?
- на які основні (дві) групи поділялася дружина?

За результатами роботи учні з допомогою вчителя складають схему „Склад населення Русі” (усно).

Робота з роздатковим матеріалом (ієрархічна схема „Соціальна піраміда (основні верстви населення та система залежності) Київської Русі”. Гісем О. В, Мартинюк О. О. Трухан О. Ф. Історія України. Наочний довідник. - К., 2006, с.41)

- панівні привілейовані стани

- непривілейовані стани

Перед роботою учні отримують завдання:

- хто належав до привілейованих і непривілейованих верств (станів) суспільства? - у чому була відмінність одних від інших?

2. Формування знань про село часів Русі та життя людей у ньому.

Робота в групах (6 груп).

Робота з роздатковим матеріалом (таблиця „Основні групи залежного населення Київської Русі” Гісем О. В., Мартинюк О. О. Трухан О. Ф. Історія України. Наочний довідник. - К, 2006, с.41).

Перед початком роботи I-V групи отримують завдання.

- Розкажіть про особливості становища свого суспільного стану (верстви), (I група – смерди, II група – закупи, III група – рядовичі, IV група – челядь, V група - холопи).

VI група отримує завдання.

- Зробіть висновок про особливості становища залежного населення.

Представлення результатів роботи груп.

Робота з відео із проекту „Історія України” ч.І, серія 18 „Торгівля в Київській Русі”, серія 19 „Ремесла в Київській Русі”.

Перед роботою учні отримують завдання:

- опишіть, що ви побачили.
- розкажіть, що вам найбільше запам’яталось.

Відповіді учнів. Обговорення.

3. Формування знань про місто часів Русі, заняття його мешканців.

Робота з підручником.

Учні отримують завдання.

- Складіть план на тему „Міста і міське життя”.

Відповіді учнів.

III. Закріплення знань, умінь та навичок.

1. Бесіда за запитаннями.

- Які зміни відбулися в політичному устрої держави X ст.?
- Чому в Русі IX – X ст. не існувало „людей молитви” ?
- Продовжіть речення: „ Виняткового, привілейованого значення при Великому князеві мала”
- Визначте прикметні риси сільського житла.
- Назвіть галузі господарства, що були розвинені у Русі.

IV. Рефлексійно-оцінювальний етап.

1. Рефлексія. Вчитель пропонує учням відповісти на запитання:

- Хто належав до привілейованих і непривілейованих станів населення Русі ?;
- В чому полягає відмінність у їхньому становищі ?

За допомогою бесіди вчитель з'ясовує, що сподобалося на уроці. Які труднощі виникали в процесі роботи ?

2. Оцінювання та взаємооцінювання знань.

3. Домашнє завдання. Інструктаж щодо виконання.

Обов'язкове:

1. Опрацювати текст підручника § 5, повторити § 1-4.

За бажанням:

Підготуйте презентацію на одну із запропонованих тем:

1. Суспільно-політичне та соціально-економічне становище „Тих, що воюють” або „Тих, що працюють”.
2. „Давньоруського місто і село”.
3. Складіть кросворд, до будь - якої із тем уроків, вивчених раніше.